

Bryssel 16.12.2016
COM(2016) 871 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

sen arvioimisesta, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta 13 päivänä joulukuuta 2011 annetun direktiivin 2011/93/EU noudattamiseksi

Sisällys

1.	JOHDANTO.....	4
1.1.	Direktiivin tavoitteet ja soveltamisala.....	4
1.2.	Kertomuksen tarkoitus ja metodologia.....	6
2.	TOIMENPITEET DIREKTIIVIN SAATTAMISEKSI OSAKSI KANSALLISTA LAINSÄÄDÄNTÖÄ.....	8
2.1.	Rikosten tutkinta ja syyteeseenpano (2–9 ja 11–17 artikla).....	8
2.1.1.	Määritelmät (2 artikla).....	8
2.1.2.	Seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvät rikokset (3 artikla).....	8
2.1.3.	Seksuaaliseen riistoon liittyvät rikokset (4 artikla).....	9
2.1.4.	Lapsipornografiaan liittyvät rikokset (5 artikla).....	10
2.1.5.	Lasten houkutteleva seksuaalisiin tarkoituksiin (6 artikla).....	11
2.1.6.	Yllytys, avunanto ja yritys (7 artikla).....	11
2.1.7.	Vapaaehtoisuuteen perustuva seksuaalinen kanssakäyminen (8 artikla).....	11
2.1.8.	Raskauttavat seikat (9 artikla).....	11
2.1.9.	Takavarikointi ja menetetyksi tuomitseminen (11 artikla).....	12
2.1.10.	Oikeushenkilöiden vastuu (12 artikla).....	13
2.1.11.	Oikeushenkilöihin kohdistuvat seuraamukset (13 artikla).....	13
2.1.12.	Uhrin syyttämättä jättäminen tai uhriin kohdistuvien seuraamusten soveltamatta jättäminen (14 artikla).....	13
2.1.13.	Tutkinta ja syyteeseenpano (15 artikla).....	14
2.1.14.	Ilmoituksen tekeminen epäilystä seksuaalisesta hyväksikäytöstä tai seksuaalisesta riistosta (16 artikla).....	14
2.1.15.	Lainkäyttövalta ja syyteeseenpanon yhteensovittaminen (17 artikla).....	15
2.2.	Uhrien auttaminen ja suojeleminen (18–20 artikla).....	16
2.2.1.	Yleiset säännökset lapsiuhrien auttamisesta, tukemisesta ja suojelemisesta (18 artikla).....	16
2.2.2.	Uhrien auttaminen ja tukeminen (19 artikla).....	16
2.2.3.	Lapsiuhrien suojeleminen rikostutkinnassa ja rikosoikeudenkäynnissä (20 artikla).....	17
2.3.	Ennaltaehkäisy (10 ja 21–25 artikla).....	18
2.3.1.	Tuomiosta aiheutuva oikeudenmenetys (10 artikla).....	18
2.3.2.	Toimenpiteet hyväksikäyttömahdollisuuksien ja lapsiseksiturismin mainonnan torjumiseksi (21 artikla).....	19
2.3.3.	Ehkäisevät interventio-ohjelmat tai -toimet (22 artikla).....	20

2.3.4.	Ennaltaehkäisy (23 artikla).....	20
2.3.5.	Vapaaehtoiset interventio-ohjelmat tai -toimet rikosoikeudenkäynnin aikana tai jälkeen (24 artikla).....	20
2.3.6.	Lapsipornografiaa sisältävien tai levittävien verkkosivustojen vastaiset toimet (25 artikla)	21
3.	PÄÄTELMÄT JA TULEVAT TOIMET.....	22

1. JOHDANTO

Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö ja seksuaalinen riisto ovat erityisen vakavia rikoksia. Ne aiheuttavat pitkäaikaista fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista haittaa haavoittuvassa asemassa oleville uhreille, joilla on oikeus ja tarve erityiseen suojeluun ja hoivaan. Lisäksi lasten seksuaalista hyväksikäyttöä esittävä aineisto, johon viitataan lainsäädännössä käsitteellä 'lapsipornografia', altistaa kunkin uhrin moninkertaisille rikoksille. Ensimmäinen rikos on seksuaalinen hyväksikäyttö, joka valokuvataan tai tallennetaan. Sen jälkeen kyseisen lapsen yksityisyyttä loukataan vakavasti joka kerta, kun kuvia ja videoita julkaistaan verkossa, levitetään tai katsellaan. Lapsen kärsimys lisääntyy entisestään, jos hän tietää, että kuvia ja videoita levitetään ja että ystävät tai sukulaiset voivat nähdä niitä.

Näiden rikosten tehokas torjunta edellyttää integroitua ja kokonaisvaltaista lähestymistapaa, joka kattaa **rikosten tutkinnan ja syytteeseenpanon, uhrien auttamisen ja suojelun sekä ennaltaehkäisyä.**

1.1. Direktiivin tavoitteet ja soveltamisala

Direktiivissä noudatetaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jota näiden rikosten tehokas torjunta edellyttää. Siihen sisältyy kattavia säännöksiä, jotka koskevat rikosten tutkintaa ja syytteeseenpanoa (2–9 ja 11–17 artikla), uhrien auttamista ja suojelua (18–20 artikla) sekä rikosten ennaltaehkäisyä (10 ja 21–25 artikla).

Rikosten tehokkaan tutkinnan ja syytteeseenpanon varmistamiseksi direktiivissä säädetään seuraavista asioista:

- Lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja seksuaalista riistoa niin verkossa kuin sen ulkopuolellakin koskevien monenlaisten tilanteiden kriminalisointi (20 eri rikosta, 2–7 artikla). Näihin sisältyy uusia ilmiöitä, kuten lasten houkuttelevuus verkossa (6 artikla), verkkokameran välityksellä tapahtuva seksuaalinen hyväksikäyttö ja lasten hyväksikäyttöä esittävien kuvien katselu verkossa ilman latausta (5 artikla, erityisesti 3 kohta).
- Ankarampi seuraamusten taso. Kansallisessa lainsäädännössä säädettyjen enimmäisrangaistusten on oltava vähintään tietyllä tasolla (1–10 vuoden vankeusrangaistus) rikoksen vakavuudesta riippuen (3–6 artikla). Lisäksi on otettava huomioon useita raskauttavia seikkoja (9 artikla).
- Rikosten vanhentumisajan pidentäminen sen jälkeen, kun uhri on tullut täysi-ikäiseksi (15 artiklan 2 kohta).
- Velvoite antaa lainvalvonta- ja syyttäjäyksiköiden käyttöön tehokkaat keinot lasten seksuaalista hyväksikäyttöä, lasten seksuaalista riistoa ja lapsipornografiaa koskevien rikosten tutkintaan, kuten järjestäytyneen rikollisuuden tai vakavien rikosten tutkinnassa käytettävät keinot (15 artiklan 3 kohta). Lainvalvontaviranomaisilla on myös oltava mahdollisuus tunnistaa näiden rikosten uhrit (15 artiklan 4 kohta).
- Sellaisten (salassapitoa koskeviin sääntöihin liittyvien) esteiden poistaminen, jotka heikentävät lasten kanssa pääasiassa työskentelevien ammattilaisten mahdollisuutta ilmoittaa rikoksista (16 artikla).
- Lainkäyttövalta tapauksissa, joissa rikosentekijät ovat tutkintaa suorittavan maan kansalaisia, jotta heidät voidaan asettaa syytteeseen myös kotimaassaan rikoksista, joihin he syyllistyvät muissa jäsenvaltioissa tai kolmansissa maissa (17 artiklan 1–3 kohta).

- Niiden ehtojen poistaminen, jotka koskevat kaksoisrangaistavuutta ja ilmoittamista rikoksen tekopaikassa, kun syytteenpano koskee muissa jäsenvaltioissa tai kolmansissa maissa tehtyjä rikoksia (17 artiklan 4 ja 5 kohta).

Lapsiuhrien auttamisen ja suojelun osalta direktiivissä säädetään seuraavista vaatimuksista:

- Uhrien laaja-alaiset apu-, tuki- ja suojelutoimenpiteet, jotta rikostutkintaan ja rikosoikeudenkäyntiin osallistuminen ei lisäisi lapsiuhrien kärsimystä. Tämä toteutetaan muun muassa asettamalla erityisiä vaatimuksia lapsiuhrien kuulusteluun (18–20 artikla).
- Apua ja tukea tarjotaan heti, kun on perusteltua syytä epäillä rikosta (18 artiklan 2 kohta).
- Erityisesti suojellaan lapsia, jotka ilmoittavat perhepiirissä tapahtuneesta hyväksikäytöstä (19 artiklan 1 kohta).
- Avun ja tuen ehtona ei ole yhteistyö rikosoikeudenkäynnissä (19 artiklan 2 kohta).
- Uhrin yksityisyyden, henkilöllisyyden ja kuvan suojele (20 artiklan 6 kohta).

Näiden rikosten ehkäisemiseksi direktiivissä säädetään seuraavista asioista:

- Mekanismit, joilla rikoksesta tuomittua estetään harjoittamasta sellaista ammatillista toimintaa, jossa ollaan suoraan ja säännöllisesti tekemisissä lasten kanssa (10 artiklan 1 kohta).
- Työnantajien oikeus pyytää tiedot rikoksista annetuista tuomioista ja oikeudenmenetyksistä, jotka koskevat sellaisia ammatillisia tehtäviä tai järjestäytyntä vapaaehtoistyötä, joissa ollaan suoraan ja säännöllisesti tekemisissä lasten kanssa (10 artiklan 2 kohta).
- Kansallisten rikosrekisteritietojen vaihdon helpottaminen (ECRIS-järjestelmän¹ kautta), jotta varmistetaan työnantajien tekemien taustaselvitysten kattavuus ja vaihdetaan tietoa rikoksista, joihin rikosentekijät ovat syyllistyneet missä tahansa EU:ssa (10 artiklan 3 kohta).
- Vaatimus, jonka mukaan jäsenvaltioiden on tarjottava interventio-ohjelmia tai -toimia, kuten hoitoa, rikoksesta tuomituille henkilöille ja muille, jotka pelkäävät syyllistyvänsä rikoksiin (22 ja 24 artikla).
- Jäsenvaltioiden velvoite toteuttaa ehkäiseviä toimintoja, kuten koulutusta, tiedotusta ja viranomaisten koulutusta (23 artikla).
- Kaikkien rikoksesta tuomittujen osoittaman vaarallisuuden ja rikoksen uusintariskin pakollinen arviointi (24 artiklan 4 kohta).
- Jäsenvaltioiden velvoite varmistaa, että niiden alueella ylläpidetyt lapsipornografiaa sisältävät tai levittävät verkkosivut poistetaan ripeästi, ja pyrkiä siihen, että niiden alueen ulkopuolella ylläpidetyt vastaavat verkkosivut saadaan poistatettua (25 artiklan 1 kohta).

¹ Eurooppalainen rikosrekisteritietojärjestelmä, jota säännellään jäsenvaltioiden välisen rikosrekisteritietojen vaihdon järjestämisestä ja sisällöstä 26 päivänä helmikuuta 2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/315/YOS ja eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän (ECRIS) perustamisesta puitepäätöksen 2009/315/YOS 11 artiklan mukaisesti 6 päivänä huhtikuuta 2009 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2009/316/YOS. Lisätietoa ECRIS-järjestelmästä on saatavilla osoitteessa http://ec.europa.eu/justice/criminal/european-e-justice/ecris/index_en.htm

- Jäsenvaltioiden mahdollisuus estää niiden alueella olevien käyttäjien pääsy lapsipornografiaa sisältäville tai levittäville verkkosivuille erilaisin keinoin, mukaan lukien julkiset toimet ja alan itsesääntely (25 artiklan 2 kohta).

1.2. Kertomuksen tarkoitus ja metodologia

Direktiivin 27 artiklan mukaan jäsenvaltioiden² on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan ja toimitettava ne komissiolle viimeistään 18. joulukuuta 2013.

Tällä kertomuksella vastataan direktiivin 28 artiklan 1 kohdan vaatimukseen, jonka mukaan komission on annettava Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomus, jossa arvioidaan, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet direktiivin noudattamiseksi tarvittavat toimenpiteet³. Kertomuksessa pyritään antamaan tiivis mutta informatiivinen katsaus keskeisistä toimenpiteistä, joilla jäsenvaltiot ovat saattaneet direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään.

Jäsenvaltioilla on ollut suuria vaikeuksia saattaa tämä kattava ja kunnianhimoinen direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöään ja panna se täytäntöön seuraavista syistä:

- Direktiivi edellyttää lainsäädännön hyväksymistä useilla eri aloilla, mukaan lukien aineellinen rikosoikeus (esim. rikosten määritelmät ja seuraamusten taso, vanhentumisaika ja oikeushenkilöiden vastuu) ja rikosprosessioikeus (esim. ylikansallinen lainkäyttövalta, lasten osallistuminen rikosoikeudenkäyntiin ja oikeudellinen edustus).
- Direktiivissä säädetään laajamittaisista hallinnollisista toimenpiteistä, joilla täydennetään lainsäädäntöä (esim. tiedonsaanti ja rikosrekisteritietojen vaihto jäsenvaltioiden välillä, poliisin ja oikeusviranomaisten koulutus sekä lasten suojelua, lainvalvontaa ja vankiloita koskevat säännöt).
- Direktiiviä sovelletaan useisiin toimijoihin. Jäsenvaltion viranomaisten (hallinnon eri tasoilla, kuten kansallisella ja aluetasolla) lisäksi direktiivi kattaa yhteistyön kansalaisjärjestöjen (esim. lasten seksuaalista hyväksikäyttöä esittävän aineiston levittämisen estäminen vihjekeskusten ja tiedotuskampanjoiden avulla), internetpalveluntarjoajien (esim. lasten seksuaalista hyväksikäyttöä esittävän aineiston levittämisen estäminen), kliinisten psykologien (esim. rikoksenteekijöille tarkoitetut interventio-ohjelmat) ja muiden toimijoiden kanssa.

Saattaessaan direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöön jäsenvaltioiden on kerättävä tietoa asiaa koskevasta lainsäädännöstä ja hallinnollisista toimenpiteistä, analysoitava tietoja, laadittava uutta lainsäädäntöä tai muutettava voimassa olevia lakeja, varmistettava lainsäädännön hyväksyminen ja lopuksi ilmoitettava toimenpiteistään komissiolle.

² Jäljempänä 'jäsenvaltioilla' tai 'kaikilla jäsenvaltioilla' tarkoitetaan niitä jäsenvaltioita, joita direktiivi sitoo (eli kaikki EU:n jäsenvaltiot paitsi Tanska). Tanskan asemasta tehdyn pöytäkirjan N:o 22 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistunut direktiivin hyväksymiseen eikä sitä sovelleta Tanskaan. Neuvoston puitepäätöstä 2004/68/YOS sovelletaan kuitenkin edelleen Tanskaan ja se sitoo Tanskaa. Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta tehdyn pöytäkirjan N:o 21 3 artiklan mukaisesti molemmat valtiot osallistuivat direktiivin hyväksymiseen ja se sitoo niitä.

³ Direktiivin 28 artiklan 2 kohdan mukaan lapsipornografiaa sisältävien tai levittävien verkkosivustojen vastaisia toimia koskevan 25 artiklan täytäntöönpanoa arvioidaan erillisessä kertomuksessa (COM(2016) 872), joka julkaistaan yhdessä tämän kertomuksen kanssa.

Komissiolle virallisesti ilmoitettujen kansallisten toimenpiteiden perusteella direktiivi on saatettu osaksi kaikkien jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä yli 330 lailla, jotka olivat voimassa ennen direktiiviä, ja noin 300 uudella lailla, joita on annettu vuodesta 2012 lähtien.

Jäsenvaltiot toimittivat noin 700 ilmoitusta komissiolle. Näistä 70 prosenttia saatiin sen jälkeen, kun määräaika direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä, joka oli 18. joulukuuta 2013, oli umpeutunut. Ilmoitukset koskivat lainsäädäntöä (uusia ja muutossäädöksiä), hallinnollisia määräyksiä ja käytännön järjestelyjä. Usein ne sisälsivät kokonaisia rikoslakeja ja muutossäädöksiä.

Määräaikaan mennessä ainoastaan 12 jäsenvaltiota oli ilmoittanut komissiolle saattaneensa direktiivin kokonaisuudessaan osaksi kansallista lainsäädäntöään. Näin ollen komissio käynnisti rikkomusmenettelyt niitä jäsenvaltioita vastaan, jotka eivät olleet ilmoittaneet kansallisista toimenpiteistään. Nämä maat olivat **BE, BG, CY, EL, ES, HU, IE, IT, LT, MT, NL, PT, RO, SI** ja **UK**⁴. Kaikki rikkomusmenettelyt oli päätetty 8. joulukuuta 2016 mennessä. Kansallisen lainsäädännön osaksi saattamista koskevien toimenpiteiden myöhäinen hyväksyminen ja ilmoittaminen viivästyttivät komission analyysia ja täytäntöönpanokertomusten julkaisua.

Tässä kertomuksessa esitetty kuvaus ja analyysi perustuvat tietoihin, jotka jäsenvaltiot toimittivat 1. marraskuuta 2016 mennessä. Tämän jälkeen vastaanotettuja ilmoituksia ei ole otettu huomioon. Kertomuksessa yksilöityjen ongelmien lisäksi direktiivin kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiseen saattaa liittyä myös muita haasteita ja muita säännöksiä, joista ei ole ilmoitettu komissiolle. Lisäksi on voinut tapahtua muuta lainsäädännöllistä ja ei-lainsäädännöllistä kehitystä. Sen vuoksi kertomus ei estä komissiota arvioimasta edelleen joitakin säännöksiä, jotta se voi tukea jäsenvaltioita direktiivin saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä ja sen täytäntöönpanossa.

⁴ Jäsenvaltioista käytetään tässä asiakirjassa lyhenteitä osoitteessa <http://publications.europa.eu/code/fi/fi-370100.htm> esitettyjen sääntöjen mukaisesti.

2. TOIMENPITEET DIREKTIIVIN SAATTAMISEKSI OSAKSI KANSALLISTA LAINSÄÄDÄNTÖÄ

2.1. Rikosten tutkinta ja syytteenpano (2–9 ja 11–17 artikla)

2.1.1. Määritelmät (2 artikla)

Direktiivin 2 artiklassa vahvistetaan direktiivissä käytettyjen termien määritelmät: lapsi, seksuaalista itsemääräämisoikeutta koskeva suojaikäraja, lapsipornografia, lapsiprostituutio, pornografinen esitys ja oikeushenkilö.

- Kaikki jäsenvaltiot **Unkaria** lukuun ottamatta määrittelevät lapsen alle 18-vuotiaaksi henkilöksi.
- Seksuaalista itsemääräämisoikeutta koskeva suojaikäraja vaihtelee eri jäsenvaltioissa: 14 vuotta (**AT, BG, DE, EE, HU ja PT**), 15 vuotta (**CZ, FR, HR, PL, SE, SI ja SK**), 16 vuotta (**BE, ES, LT, LU, LV, NL ja UK**), 17 vuotta (**CY ja IE**) ja 18 vuotta (**MT**). **Italiassa, Romaniassa ja Suomessa** suojaikäraja riippuu rikoksen luonteesta. **Kreikassa** säädetään erilaisista vapaaehtoisen seksuaalisen kanssakäymisen suojaikärajoista sen mukaan, onko kyse miesten välisestä homoseksuaalisesta kanssakäymisestä (17 vuotta) vai heteroseksuaalisesta kanssakäymisestä tai naisten välisestä homoseksuaalisesta kanssakäymisestä (15 vuotta).
- **BE, CY, EE, EL, ES, HR, IE, IT, LV, PT, RO, SE, SK ja UK (Gibraltar)** käyttävät lainsäädännössään käsitettä 'lapsipornografia'. Kaikki muut jäsenvaltiot käyttävät erilaisia käsitteitä, kuten 'pornografinen kuvaus' (**AT**), 'pornografinen aineisto' (**BG**), 'pornografinen teos' (**CZ**) ja 'pornografinen kuva tai kuvaus' (**FR**).
- **CY ja SK** ovat sisällyttäneet 'lapsiprostituution' täsmällisen määritelmän ja kaikki 2 artiklan d alakohdan osatekijät säädöksiin, joilla direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä. Toisaalta **AT, BG, CZ, DE, EL, LT, LU, SE, SI ja UK** ovat saattaneet direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään lapsiprostituutorikoksia (4 artiklan 5–7 kohta) koskevan oikeuskäytännön sekä muiden lähteiden kautta ja **BE, EE, ES, FI, FR, HR, IT, MT, NL, PL, PT ja RO** yksinomaan lapsiprostituutorikosten kautta.
- Seuraavat maat ovat sisällyttäneet 'pornografinen esityksen' täsmällisen määritelmän lainsäädäntöönsä: **AT, BG, CY, EL, HU, IE, RO, SK ja UK (Gibraltar)**. Muut jäsenvaltiot ovat saattaneet 2 artiklan lainsäädäntöönsä 4 artiklan 2–4 kohdassa tarkoitettujen rikosten yhteydessä ja viittaamalla suoraan tieto- ja viestintäteknologiaan tai oikeuskäytäntöön.
- Yhdessäkään jäsenvaltiossa julkista valtaa käyttävät valtiot tai julkiset elimet sekä julkisoikeudelliset kansainväliset järjestöt eivät kuulu 'oikeushenkilön' määritelmään.

2.1.2. Seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvät rikokset (3 artikla)

Direktiivin 3 artiklassa määritellään tahallinen teko, joka on seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvä rikos.

- Useimmat jäsenvaltiot ovat säätäneet rangaistavaksi seksuaalista itsemääräämisoikeutta koskevaa suojaikärajaa nuoremman lapsen saattamisen seksuaalisessa tarkoituksessa tilanteeseen, jossa hän joutuu näkemään seksuaalista kanssakäymistä (3 artiklan 2 kohta) tai seksuaalista hyväksikäyttöä (3 artiklan 3 kohta). Seuraamusten taso vastaa direktiivissä vaadittua tasoa.

- **CY, CZ, DE, EE, FR, IE, IT, LT, LV, MT, PL, SI** ja **SK** säättävät rangaistavaksi 3 artiklan 4 kohtaa vastaavasti myös minkä tahansa seksuaalisen kanssakäymisen lapsen kanssa, joka ei ole saavuttanut seksuaalista itsemääräämisoikeutta koskevaa suojaikärajaa. **AT, BE, BG, ES, HR, LU, RO, PT** ja **SE** erottavat toisistaan seksuaalisen kanssakäymisen, johon liittyy penetraatio, ja muun seksuaalisen kanssakäymisen.
- Valtaosa jäsenvaltioista on hyväksynyt lainsäädäntöä, jossa käsitellään seksuaalista kanssakäymistä lapsen kanssa käyttämällä väärin tunnustettua luottamus- tai auktoriteettiasemaa tai vaikutusvaltaa (3 artiklan 5 kohdan i alakohta) tai käyttämällä väärin lapsen erityisen haavoittuvaa asemaa (3 artiklan 5 kohdan ii alakohta). Lainsäädäntö ei kuitenkaan vaikuta kattavan kaikkia näitä tilanteita tai seuraamusten taso on liian alhainen.

Toisaalta useimmat jäsenvaltiot säättävät direktiivin mukaisen rangaistuksen seksuaalisesta kanssakäymisestä lapsen kanssa pakottamalla, voimakeinoin tai uhkailemalla (3 artiklan 5 kohdan iii alakohta). **CY, DE, LU** ja **MT** mainitsevat 'pakottamisen, voimakeinot ja uhkaileminen', kun taas muut jäsenvaltiot käyttävät esimerkiksi käsitteitä 'väkivalta ja uhkaileminen' (**CZ, EL, FI, FR, LT, LU, LV, NL, PT, SE** ja **SK**), 'voimakeinot ja uhkaileminen' (**BE, BG, DE, HR, HU, IT, PL** ja **SI**), 'väkivalta ja pelottelu' (**ES**), 'vastoin lapsen tahtoa' (**EE**) sekä 'pakottaminen voimakeinoin' (**AT**).

- Lapsen saattamisesta seksuaaliseen kanssakäymiseen kolmannen henkilön kanssa pakottamalla, voimakeinoin tai uhkailemalla (3 artiklan 6 kohta) **CY, DE, FR, LU, MT, NL** ja **PT** viittaavat lainsäädännössään nimenomaisesti rikoksen tekemiseen kolmannen henkilön kanssa. **AT, BG, CZ, ES, HU, IE, IT, LT, RO, SE** ja **SI** säättävät asiasta joko epäsuorasti tai sellaisten säännösten kautta, jotka koskevat raiskausta, seksuaalista hyökkäystä tai seksuaalista hyväksikäyttöä pakottamalla, voimakeinoin tai uhkailemalla.

2.1.3. Seksuaaliseen riistoon liittyvät rikokset (4 artikla)

Direktiivin 4 artiklassa määritellään tahallinen teko, joka on seksuaaliseen riistoon liittyvä rikos.

- **AT, BG, CY, DE, EL, ES, IT, LT, MT, NL, RO, SK** ja **UK (Gibraltar)** ovat hyväksyneet säädöksiä, joilla lapsen saamista tai värväämistä osallistumaan pornografiseen esitykseen koskeva säännös (4 artiklan 2 kohta) saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä. Muista jäsenvaltioista saadut tiedot ovat epäselviä.
- Direktiivin 4 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä rangaistavaksi lapsen saattaminen pakottamalla tai voimakeinoin osallistumaan pornografiseen esitykseen tai lapsen uhkaileminen tässä tarkoituksessa. **AT, BG, CY, DE, EL, ES, IE, IT, LT, MT, NL, SI, SK** ja **UK (Gibraltar)** ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Jäsenvaltiot kuvaavat 'pakottamista, voimakeinoja ja uhkailemista' erilaisin sanamuodoin, kuten 'voimakeinot ja uhkaileminen' (**BG, DE, HR, HU, IT, PL** ja **SI**), 'voimakeinot ja vakavalla haitalla uhkaileminen' (**BG**), 'pakottaminen, väkivalta tai uhkaileminen' (**EL**) ja 'väkivallan tai pelottelun käyttö' (**ES**).
- Direktiivin 4 artiklan 4 kohdassa säädetään rangaistavaksi sellaisen pornografisen esityksen tietoinen seuraaminen, johon osallistuu lapsi. **AT, BG, CY, DE, ES, FI,**

IE, IT, LT, MT, RO, SI, SK ja **UK (Gibraltar)** ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Muista jäsenvaltioista saadut tiedot ovat epäselviä.

- Direktiivin 4 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä rangaistus lapsen saamisesta tai värvämisestä osallistumaan lapsiprostituutioon tai taloudellisen hyödyn saamisesta tai lapsen muusta riistosta tässä tarkoituksessa. **BE, BG, CY, CZ, DE, EL, ES, FR, HR, IT, LT, LU, MT, NL, PT, RO, SE, SI, SK** ja **UK** ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Muista jäsenvaltioista saadut tiedot ovat epäselviä.
- Direktiivin 4 artiklan 6 kohdassa säädetään rangaistavaksi lapsen saattaminen lapsiprostituutioon pakottamalla tai voimakeinoin tai lapsen uhkaileminen tässä tarkoituksessa. **AT, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LT, LU, MT, NL, PT, RO, SI, SK** ja **UK (Skotlanti)** ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Muista jäsenvaltioista saadut tiedot ovat epäselviä.
- Direktiivin 4 artiklan 7 kohdassa säädetään rangaistavaksi seksuaalinen kanssakäyminen lapsen kanssa lapsiprostituutioon puitteissa. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **HU, IE, LV, PL, PT, RO** ja **SE**.

2.1.4. Lapsipornografiaan liittyvät rikokset (5 artikla)

Direktiivin 5 artiklassa määritellään tahallinen teko, joka on lapsipornografiaan liittyvä rikos.

- Direktiivin 5 artiklan 2 kohdassa säädetään rangaistus lapsipornografian hankkimisesta tai hallussapidosta. Useimpien jäsenvaltioiden antamat tiedot ovat epäselviä, lukuun ottamatta seuraavia: **AT, BG, CY, ES, FI, FR, LT, MT, RO** ja **SI**.
- Direktiivin 5 artiklan 3 kohdassa säädetään rangaistus pääsyn hankkimisesta lapsipornografiaan tietoisesti, tieto- ja viestintätekniikkaa käyttäen. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet 'tietoisien pääsyn hankkimisen' osaksi kansallista lainsäädäntöään, vaikka osa käyttää erilaista sanamuotoa. Esimerkiksi **Saksassa** käytetään käsitettä 'pyrkimys saada' ja **Unkarissa** viitataan 'hankkimiseen ja säilyttämiseen'.
- Direktiivin 5 artiklan 4 kohdassa säädetään rangaistavaksi lapsipornografian jakelu, levittäminen tai välittäminen. Suurin osa jäsenvaltioista käyttää erilaisia käsitteitä viitattaessaan lapsipornografian 'jakeluun', 'levittämiseen' tai 'välittämiseen'. Esimerkiksi 'välittämisen' ('transmission') on tulkittu vastaavan seuraavia käsitteitä: 'levittäminen' ('mediation') (**CZ**), 'lähettäminen' ('broadcasting') (**BG** ja **DE**), 'levittäminen' ('spreading') (**IT**) tai 'pääsyn myöntäminen' (**LT**).
- Direktiivin 5 artiklan 5 kohdassa säädetään rangaistus lapsipornografian tarjoamisesta, toimittamisesta tai saatavilla pitämisestä. Valtaosa jäsenvaltioista käyttää tässä yhteydessä muita käsitteitä kuin 'tarjoaminen', 'toimittaminen' ja 'saatavilla pitäminen'. Esimerkiksi **Tšekissä** käytetään 'toimittamisen' sijaan käsitteitä 'tuonti', 'myynti' tai 'muu tarjoaminen'. **Ruotsissa** puolestaan käytetään yleistä käsitettä '[lapsipornografian] saatavilla pitäminen'.
- Direktiivin 5 artiklan 6 kohdassa säädetään rangaistavaksi lapsipornografian tuottaminen. Kaikki jäsenvaltiot käyttävät samaa käsitettä 'tuottaminen' saattaessaan säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöä, lukuun ottamatta **Ranskaa** ('laatiminen ja tallentaminen') ja **Yhdistynyttä kuningaskuntaa** ('ottaminen', 'tekeminen' ja 'ottamisen salliminen').

- Direktiivin 5 artiklan 7 ja 8 kohdat ovat vapaaehtoisia säännöksiä, jotka koskevat 5 artiklan soveltamista erityistilanteisiin. Ainoastaan seuraavat jäsenvaltiot ovat päättäneet soveltaa kyseisiä säännöksiä: **AT, DE, ES, SE** ja **UK** (5 artiklan 7 kohta) sekä **AT** ja **DE** (5 artiklan 8 kohta).

2.1.5. Lasten houkuttelemisen seksuaalisiin tarkoituksiin (6 artikla)

Direktiivin 6 artiklassa määritellään tahallinen teko, joka on lasten houkuttelemista seksuaalisiin tarkoituksiin koskeva rikos.

Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet tämän artiklan osaksi kansallista lainsäädäntöään. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **CY, HR, HU, IE, LU, LV, PL, RO** ja **UK** (6 artiklan 1 kohta) sekä **BE, CY, LV** ja **PL** (6 artiklan 2 kohta).

2.1.6. Yllytys, avunanto ja yritys (7 artikla)

Direktiivin 7 artiklassa vaaditaan jäsenvaltioita varmistamaan, että 3–6 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin yllyttäminen ja avunanto niihin sekä kyseisten rikosten yritys on säädetty rangaistaviksi.

- Kaikki jäsenvaltiot ovat toteuttaneet toimenpiteitä, joilla 7 artiklan 1 kohta saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä.
- Direktiivin 7 artiklan 2 kohta on useimmissa maissa saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä rikoksen yritystä koskevilla yleisillä säännöksillä. Seuraavissa maissa on kuitenkin annettu erityisiä säännöksiä, joilla 7 artiklan 2 kohdassa lueteltujen seksuaalirikosten yritys säädetään rangaistavaksi: **CY, DE, FI, FR, HR, IE, LU, PT, RO** ja **SE**.

2.1.7. Vapaaehtoisuuteen perustuva seksuaalinen kanssakäyminen (8 artikla)

Direktiivin 8 artiklassa säädetään kolmesta vapaaehtoisesta säännöksestä, jotka liittyvät vapaaehtoisuuteen perustuvaan seksuaaliseen kanssakäymiseen. **CY** ja **UK** (**Englanti/Wales**) soveltavat kaikkia kolmea säännöstä, kun taas **BE, BG, CZ, EE, IE, LU, LV, MT, NL, PL** ja **SK** eivät sovelle niistä yhtäkään.

- **AT, CY, EL, ES, FI, HR, HU, IT, LT, LV, PT, RO, SE, SI** ja **UK** (**Englanti/Wales** ja **Pohjois-Irlanti**) soveltavat 8 artiklan 1 kohtaa.
- **CY, HR, SE** ja **UK** (**Englanti/Wales** ja **Skotlanti**) soveltavat 8 artiklan 2 kohtaa.
- **AT, CY, DE, FI, HR** ja **UK** soveltavat 8 artiklan 3 kohtaa. **DE, FI** ja **UK** soveltavat kohtaa sekä lapsipornografian hallussapitoon että tuottamiseen, kun taas **FR** soveltaa sitä ainoastaan lapsipornografian tuottamiseen.

2.1.8. Raskauttavat seikat (9 artikla)

Direktiivin 9 artiklassa määritellään tilanteet, jotka voidaan katsoa raskauttaviksi asianhaaroiksi 3–7 artiklassa tarkoitettujen rikosten yhteydessä.

Useimmissa jäsenvaltioissa raskauttavina asianhaaroina pidettävät tilanteet kuvataan lainsäädännössä. Näin ei kuitenkaan ole artiklan tiettyjen säännösten osalta **Irlannissa** ja **Yhdistyneessä kuningaskunnassa** (**Englanti/Wales, Pohjois-Irlanti** ja **Skotlanti**), missä tuomioistuimet voivat käyttää harkintavaltaansa sen suhteen, otetaanko raskauttavia seikkoja huomioon rangaistuksia määrättäessä.

- Direktiivin 9 artiklan a alakohdassa viitataan sellaisiin lapsiin kohdistuviin rikoksiin, jotka ovat erityisen haavoittuvassa asemassa riippuvuusaseman taikka fyysisen tai psyykkisen toimintakyvyn vajeen takia. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **BE, DE, ES, IE, LU, PL, SI** ja **UK (Englanti/Wales, Skotlanti ja Gibraltar)**.
- Direktiivin 9 artiklan b alakohdassa viitataan rikoksiin, joissa tekijä on lapsen perheenjäsen, asuu lapsen kanssa tai on käyttänyt väärin tunnustettua luottamus- tai auktoriteettiasemaansa. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **AT, BE, BG, DE, ES, IE, LT, LU, PL, RO, SI** ja **UK (Englanti/Wales, Skotlanti ja Gibraltar)**.
- Direktiivin 9 artiklan c alakohdan mukaan raskauttavana seikkana olisi pidettävä sitä, että rikoksen ovat tehneet useat henkilöt yhdessä. **CY, HR** ja **IT** viittaavat nimenomaisesti 'useisiin henkilöihin', jotka toimivat yhdessä, kun taas muissa jäsenvaltioissa käytetään erilaisia käsitteitä, kuten 'yksi tai useampi henkilö' (**BE**), 'vähintään kaksi henkilöä' (**BG, EL, MT, NL** ja **PT**) ja 'useampi kuin yksi henkilö' (**DE** ja **SE**).
- Direktiivin 9 artiklan d alakohdan nojalla rikoksesta on määrättävä ankarampi rangaistus, jos se on tehty osana rikollisjärjestön toimintaa. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet tämän säännöksen sekä 'rikollisjärjestön' määritelmän osaksi kansallista lainsäädäntöään. **MT** viittaa suoraan järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta 24 päivänä lokakuuta 2008 tehtyyn puitepäätökseen 2008/841/YOS.
- Direktiivin 9 artiklan e alakohdan mukaan raskauttavana seikkana olisi pidettävä sitä, että rikoksentekijä on tuomittu aiemmin samanlaisista rikoksista. **AT, BE, CZ, HR, IT, LV, PT** ja **SK** säättävät yleisestä raskauttavasta asianhaarasta riippumatta siitä, onko myöhempi rikos samanlainen vai ei. Seuraavissa jäsenvaltioissa puolestaan edellytetään, että rikos on luonteeltaan samanlainen: **BG, CY, EE, ES, FI, HU, MT** ja **PL**. **FR** ja **LT** säättävät erikseen molemmista vaihtoehdoista (samanlaiset rikokset ja toisiinsa liittymättömät rikokset).
- Direktiivin 9 artiklan f alakohdan mukaan se, että rikoksentekijä on tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta vaarantanut lapsen hengen, on raskauttava seikka. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **BE, CZ, ES, FI, FR, IE, IT, LV, SK** ja **UK**.
- Direktiivin 9 artiklan g alakohdan mukaan olisi harkittava ankarampaa rangaistusta, jos rikoksen teossa on käytetty törkeää väkivaltaa tai rikoksesta on aiheutunut lapselle vakavaa vahinkoa. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **BG, ES, FI, IE, LT** ja **UK (Skotlanti)**.

2.1.9. Takavarikointi ja menetetyksi tuomitseminen (11 artikla)

Jäsenvaltioiden on direktiivin 11 artiklan mukaan varmistettava, että niiden toimivaltaisilla viranomaisilla on oikeus 3, 4 ja 5 artiklassa tarkoitettujen rikosten tekemiseen käytettyjen rikoksentekovälineiden ja tällaisten rikosten tuottaman hyödyn takavarikoimiseen ja menetetyksi tuomitsemiseen.

Osa jäsenvaltioista (**BG, CY, DE, HR, FR, IT, LU** ja **SI**) on hyväksynyt erityisiä säännöksiä, jotka koskevat takavarikointia ja menetetyksi tuomitsemista 3, 4 ja

5 artiklassa tarkoitettujen rikosten yhteydessä. Muut jäsenvaltiot säätävät rikoslainsäädännössään takavarikointia ja menetetyksi tuomitsemista koskevista yleisistä säännöistä, joita sovelletaan kaikkiin rikoksiin.

Kaikkien jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä käsitellään rikosentekovälineitä ja rikoksen tuottamaa hyötyä.

2.1.10. Oikeushenkilöiden vastuu (12 artikla)

Direktiivin 12 artiklassa vaaditaan jäsenvaltioita varmistamaan, että oikeushenkilöt voidaan saattaa vastuuseen 3–7 artiklassa tarkoitetuista rikoksista.

- Direktiivin 12 artiklan 1 kohdan a–c alakohdan osalta **CY, LT ja PL** käyttävät samaa tai lähes samaa sanamuotoa kuin direktiivissä. Muut jäsenvaltiot käyttävät erilaisia käsitteitä. Esimerkiksi saattaessaan 12 artiklan 1 kohdan b alakohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään jäsenvaltiot viittaavat 'johtajiin' tai 'hallitukseen' eivätkä henkilön 'valtuuksiin tehdä päätöksiä oikeushenkilön puolesta'.
- Lähes kaikki jäsenvaltiot säätävät 12 artiklan 2 kohdan mukaisesta vastuusta. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **BG, CZ, IE, LU, NL ja PT**.
- Direktiivin 12 artiklan 3 kohdan osalta kaikki jäsenvaltiot säätävät, ettei oikeushenkilön vastuun täytäntöönpano estä rikosoikeudenkäynnin aloittamista sellaisia luonnollisia henkilöitä vastaan, jotka ovat tekijöinä, yllyttäjinä tai avunantajina rikoksissa. Tiedot, jotka **IE ja PT** toimittivat katetuista rikoksista, ovat kuitenkin epäselviä.

2.1.11. Oikeushenkilöihin kohdistuvat seuraamukset (13 artikla)

Direktiivin 13 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on määrättävä seuraamuksia 12 artiklan 1 tai 2 kohdan nojalla vastuussa oleville oikeushenkilöille. Ne voivat halutessaan määrätä 13 artiklan 1 kohdan a–e alakohdassa tarkoitettuja seuraamuksia.

- Direktiivin 13 artiklan 1 kohdan osalta kaikki jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön hallinnollisia tai rikosoikeudellisia seuraamuksia, joita sovelletaan oikeushenkilöihin. Osa jäsenvaltioista (**BE, CZ, FR, PL, RO ja SK**) on ottanut käyttöön myös lisäseuraamuksen, joka koskee sen päätöksen/tuomion julkaisemista tai esille asettamista, jossa oikeushenkilön todetaan syyllistyneen rikokseen. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet vähintään yhden 13 artiklan 1 kohdan a–e alakohdan vaihtoehtoista osaksi kansallista lainsäädäntöään, lukuun ottamatta seuraavia: **BG, DE, EE, FI, IE ja UK (Englanti/Wales, Pohjois-Irlanti ja Gibraltar)**.
- Useimpien jäsenvaltioiden lainsäädännössä ei ole säännöksiä, joilla nimenomaisesti saatetaan 13 artiklan 2 kohta osaksi kansallista lainsäädäntöä. Sen sijaan niiden lainsäädännössä määrätään samoja seuraamuksia sekä 12 artiklan 1 kohdan että 2 kohdan nojalla vastuussa oleville oikeushenkilöille. Ainoastaan **EL** on antanut erityisen täytäntöönpanosäännöksen eikä sen vuoksi sovelta samoja seuraamuksia molemmissa tapauksissa.

2.1.12. Uhrin syyttämättä jättäminen tai uhrin kohdistuvien seuraamusten soveltamatta jättäminen (14 artikla)

Direktiivin 14 artiklassa vaaditaan jäsenvaltioita toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että toimivaltaisilla kansallisilla viranomaisilla on mahdollisuus luopua seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston lapsiuhrien syytteesenpanosta ja

seuraamuksista, kun lapsi on osallistunut rikolliseen toimintaan, johon hänet on pakotettu suorana seurauksena tällaisten rikosten kohteeksi joutumisesta.

Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **ES, LU, MT, PL** ja **SK**.

2.1.13. Tutkinta ja syytteenpano (15 artikla)

Direktiivin 15 artiklassa vahvistetaan toimenpiteet 3–7 artiklassa tarkoitettujen rikosten tutkintaa ja syytteenpanoa varten.

- Direktiivin 15 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3–7 artiklassa tarkoitettujen rikosten tutkinta tai niistä syytteenpano eivät edellytä uhrin tai hänen edustajansa tekemää ilmoitusta tai nostamaa syytettä ja että rikosoikeudenkäyntiä voidaan jatkaa myös siinä tapauksessa, että kyseinen henkilö on peruuttanut lausuntonsa. Joidenkin jäsenvaltioiden (**CY, NL, PL** ja **PT**) kansalliset lait vastaavat 15 artiklan 1 kohdan periaatetta. Sen sijaan **AT, BE, BG, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IT, LT, LU, LV, MT, RO, SE, SI** ja **SK** ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään rikosoikeudellisilla yleisillä säännöillä, joilla säännellään tutkinnan tai syytteenpanon aloittamista. **Yhdistyneessä kuningaskunnassa (Englanti/Wales, Pohjois-Irlanti ja Skotlanti)** syyttäjät voivat aloittaa rikosoikeudenkäynnin tai jatkaa sitä, jos he toteavat, että olemassa olevien todisteiden perusteella tuomio on todennäköinen ja että syytteenpano on yleisen edun mukaista. **IE** soveltaa samaa yleisen edun periaatetta.
- Direktiivin 15 artiklan 2 kohdassa vaaditaan jäsenvaltioita varmistamaan, että syytteenpano on mahdollista riittävän pitkän ajan sen jälkeen, kun uhri on tullut täysi-ikäiseksi. **AT, BE, CY, EE, EL, ES, HR, HU, IE, LV, MT, PL, RO, SE, SI** ja **UK** ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Seuraavissa jäsenvaltioissa tiettyjen rikosten vanhentumisaika alkaa rikoksen tekopäivästä: **BG, CZ, DE, FI, IT, LT, NL** ja **SK**. Tällöin lapsiuhreilla ei välttämättä ole riittävästi aikaa nostaa syytettä sen jälkeen, kun he ovat tulleet täysi-ikäisiksi, etenkin jos he ovat joutuneet hyväksikäytön uhriksi erittäin nuorena.
- Jäsenvaltioiden on 15 artiklan 3 kohdan mukaan varmistettava, että käytettävissä on tehokkaat keinot rikosten tutkintaa ja syytteenpanoa varten. **Kreikan** ja **Kyproksen** lainsäädäntö vastaa 15 artiklan 3 kohtaa, kun taas useimmat muut jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen lainsäädäntöönsä useilla rikosprosessilain säännöksillä.
- Direktiivin 15 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta tutkintaryhmät tai -yksiköt voivat tunnistaa uhrin erityisesti analysoimalla lapsipornografista aineistoa. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **BG, CZ, EE, FR, HU, IE, LT, PT, SK** ja **UK (Gibraltari)**.

2.1.14. Ilmoituksen tekeminen epäilystä seksuaalisesta hyväksikäytöstä tai seksuaalisesta riistosta (16 artikla)

Direktiivin 16 artiklalla pyritään takaamaan, että pääasiallisesti lasten kanssa työskentelevät ammattilaiset voivat ilmoittaa rikoksista (16 artiklan 1 kohta), ja kannustamaan myös henkilöitä, jotka tietävät tai epäilevät rikosten tapahtuneen, ilmoittamaan niistä (16 artiklan 2 kohta).

- Direktiivin 16 artiklan 1 kohdan osalta seuraavien maiden lainsäädännössä vahvistetaan rikosten ilmoittamista koskeva yleinen velvoite: **HR, MT, PT, SI** ja **UK (Englanti/Wales, Pohjois-Irlanti ja Gibraltar)**. Useimpien jäsenvaltioiden (**AT, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, HU, IT, LT, LV, NL, RO** ja **SE**) lainsäädännössä on kuitenkin rikosten ilmoittamista koskeva erityinen säännös, jolla pyritään suojelemaan lapsia. Lisäksi **BG, CY, CZ, DE, EL, FI, HU, IT, LV, RO, SE** ja **SK** säättävät tiettyjen ammattiryhmien (kuten opettajat, lääkärit, psykologit, sairaanhoitajat) erityisestä velvoitteesta ilmoittaa toimivaltaisille viranomaisille.
- Osa jäsenvaltioista (**AT, BE, BG, EL, FI, HR, HU, IT, LU, PL** ja **SI**) on saattanut 16 artiklan 2 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään yleisellä säännöksellä, jolla veloitetaan tai kannustetaan rikosten ilmoittamiseen ja/tai apua tarvitsevien ihmisten auttamiseen. Muut jäsenvaltiot (**BG, CY, CZ, EE, ES, FR, HR, LT, LV, NL, PT, RO, SE** ja **SK**) ovat antaneet tätä varten täsmällisemmän säännöksen, jolla tehdään lapsiin kohdistuneiden rikosten ilmoittaminen pakolliseksi. **UK (Englanti/Wales, Pohjois-Irlanti ja Skotlanti)** käyttää tässä yhteydessä muita kuin lainsäädäntötoimenpiteitä.

Kansalaisia kannustetaan ilmoittamaan hyväksikäytöstä pääasiassa päivystyspalvelujen tai vihjekeskusten kautta. Näitä ovat esimerkiksi Child Focus (puhelinnumero 116 000) **Belgiassa** ja Child Line (116 111) **Liettuassa**.

2.1.15. Lainkäyttövalta ja syytteenpanon yhteensovittaminen (17 artikla)

Direktiivin 17 artiklassa vahvistetaan säännöt jäsenvaltioiden lainkäyttövallan ulottamiseksi direktiivissä lueteltuihin rikoksiin.

- Direktiivin 17 artiklan 1 kohta koskee lainkäyttövaltaa tapauksissa, joissa rikos on tehty kokonaan tai osittain jäsenvaltion alueella tai rikoksenteijä on jäsenvaltion kansalainen. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **CY, IE, LV, NL, PT, SI** ja **UK (Gibraltar)**.
- Jäsenvaltiolla on 17 artiklan 2 kohdan mukaan mahdollisuus ulottaa lainkäyttövaltansa myös alueensa ulkopuolella tehtyyn rikokseen, jos esimerkiksi rikoksen uhri on kyseisen jäsenvaltion kansalainen tai henkilö, jonka vakinainen asuinpaikka on kyseisen jäsenvaltion alueella (a alakohta), rikos on tehty kyseisen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneen oikeushenkilön puolesta tai hyväksi (b alakohta) tai rikoksenteijällä on vakinainen asuinpaikka kyseisen jäsenvaltion alueella (c alakohta). Useimmat jäsenvaltiot soveltavat vaihtoehtoja, joista säädetään 17 artiklan 2 kohdan a alakohdassa (**AT, BE, BG, CZ, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IT, MT, NL, PL, PT, RO, SI** ja **SK**) ja c alakohdassa (**AT, BE, ES, FI, FR, HR, IE, LT, LU, LV, MT, NL, PT, RO, SE** ja **SK**). Pienempi osa jäsenvaltioista soveltaa 17 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädettyjä vaihtoehtoja (**CY, CZ, ES, HR, IT, LV, MT, PL, PT, RO** ja **SI**).
- Direktiivin 17 artiklan 3 kohdassa vaaditaan jäsenvaltioita varmistamaan, että niiden lainkäyttövalttaan kuuluvat myös tapaukset, joissa rikos on tehty tieto- ja viestintäteknikan välityksellä kyseisen jäsenvaltion alueelta, riippumatta siitä, sijaitseeko tieto- ja viestintäteknikka kyseisen valtion alueella vai ei. **CY, EL, MT** ja **PT** ovat antaneet erityisen säännöksen, jonka sanamuoto vastaa direktiiviä ja jossa viitataan suoraan tieto- ja viestintäteknikan välityksellä tehtyihin rikoksiin. **AT, BE, BG, DE, EE, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, RO, SI, SK** ja **UK** puolestaan käyttävät yleistä säännöstä, jolla lainkäyttövalta ulotetaan niiden alueella tehtyihin rikoksiin.

- Direktiivin 17 artiklan 4 kohdassa kielletään kaksoisrangaistavuuden vaatimuksen soveltaminen jäsenvaltion alueen ulkopuolella tehtyjen rikosten syytteenpanoon, kun rikosentekijä on kyseisen jäsenvaltion kansalainen. **BG, CZ, HU, IT, LV, MT, SK ja UK (Englanti/Wales ja Pohjois-Irlanti)** eivät säädä kaksoisrangaistavuuden vaatimuksesta ulottaessaan lainkäyttövaltansa rikokseen. Seuraavien jäsenvaltioiden lainsäädännössä on kaksoisrangaistavuuslauseke: **AT, BE, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, LT, LU, NL ja SE**. Ne säätävät kuitenkin poikkeuksista, joita sovelletaan kaikkiin 17 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuihin rikoksiin.
- Jäsenvaltioiden on 17 artiklan 5 kohdan mukaan varmistettava, että niiden lainkäyttövalta ei edellytä, että syyte voidaan nostaa vain uhrin rikoksen tekopaikassa tekemän ilmoituksen perusteella tai sen valtion tekemän ilmiannon perusteella, jossa rikos tehtiin. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Tiedot ovat epäselviä **Luxemburgin** ja **Slovenian** osalta.

2.2. Uhrien auttaminen ja suojeleminen (18–20 artikla)

2.2.1. Yleiset säännökset lapsiuhrien auttamisesta, tukemisesta ja suojelemisesta (18 artikla)

Direktiivin 18 artiklassa vahvistetaan yleiset säännökset lapsiuhrien auttamisesta, tukemisesta ja suojelemisesta.

- Lapsiuhreille on 18 artiklan 1 kohdan mukaan annettava apua, tukea ja suojelua lapsen etu huomioon ottaen. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **BE, DE, LV ja SI**.
- Direktiivin 18 artiklan 2 kohdassa veloitetaan jäsenvaltiot toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että lapselle annetaan apua ja tukea heti, kun toimivaltaisilla viranomaisilla on perusteltua syytä epäillä, että tämä on saattanut joutua rikoksen uhriksi. Noin puolet jäsenvaltioista on saattanut säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **AT, BE, BG, DE, EL, ES, FR, IT, LU, NL, PL, SI ja UK (Englanti/Wales, Pohjois-Irlanti ja Skotlanti)**.
- Direktiivin 18 artiklan 3 kohdassa vaaditaan jäsenvaltioita varmistamaan, että silloin kun henkilön iästä ei ole varmuutta ja on syytä epäillä, että kyseessä on lapsi, henkilö katsotaan lapseksi, jotta hän voi saada välittömästi apua, tukea ja suojelua. **BG, CY, EL ja LT** ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään lähes täysin direktiivin mukaisesti. Seuraavien maiden lainsäädännössä uhrin oletetaan olevan alaikäinen, ellei toisin osoiteta: **EE, ES, HR, LV, MT, PT, RO ja UK (Englanti/Wales ja Gibraltar)**. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **AT, BE, CZ, DE, FI, FR, HU, IE, IT, LU, PL, SE, SI, SK ja UK (Skotlanti)**.

2.2.2. Uhrien auttaminen ja tukeminen (19 artikla)

Direktiivin 19 artiklassa vahvistetaan yleiset säännökset lapsiuhrien ja heidän perheidensä auttamisesta, tukemisesta ja suojelemisesta.

- Jäsenvaltioiden on 19 artiklan 1 kohdan mukaan varmistettava, että uhrin saavat apua ja tukea ennen rikosoikeudenkäyntiä, sen aikana ja riittävän pitkään sen jälkeen. Erityisesti on varmistettava, että perhepiirissä tapahtuneesta hyväksikäytöstä ilmoittavia lapsia suojellaan. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen

osaksi kansallista lainsäädäntöään. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **DE, HU, IE, IT, LV, PL, RO, SI** ja **SK**.

- Direktiivin 19 artiklan 2 kohdassa vaaditaan jäsenvaltioita varmistamaan, että lapsiuhrille annettavan avun ja tuen ehtona ei ole lapsiuhrin halukkuus toimia yhteistyössä rikostutkinnassa, syytteenpanossa ja oikeudenkäynnissä. Joidenkin jäsenvaltioiden (**CY, EL, MT** ja **UK (Englanti/Wales ja Gibraltar)**) lainsäädännössä käytetään direktiiviä lähes täysin vastaavaa sanamuotoa. Useimmat jäsenvaltiot (**AT, BE, BG, CZ, EE, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, NL, PL, PT, RO, SE, SK** ja **UK (Pohjois-Irlanti ja Skotlanti)**) kuitenkin käyttävät erilaisia apua ja tukea koskevia säännöksiä. **Saksan** ja **Slovenian** antamat tiedot ovat epäselviä.
- Jäsenvaltioiden on 19 artiklan 3 kohdan mukaan varmistettava, että ennen lapsiuhrille tarjottavaa apua ja tukea uhrin tilanne arvioidaan yksilöllisesti ottaen asianmukaisesti huomioon lapsen näkemykset, tarpeet ja huolenaiheet. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään⁵. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **DE, EL, IT, LT, LU, LV, NL, PL, SI** ja **UK (Skotlanti)**.
- Direktiivin 19 artiklan 4 kohdan mukaan seksuaalirikosten lapsiuhreja pidetään puitepäätöksen 2001/220/YOS (korvattu vuodesta 2012 lähtien uhrien oikeuksia koskevalla direktiivillä⁶) mukaisesti erityisen haavoittuvina. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **DE, EL, IE, IT, SI** ja **UK (Skotlanti)**.

Lapsiuhrin erittäin haavoittuva asema tunnustetaan erityisten apu- ja suojelutoimenpiteiden kautta (paitsi **Yhdistyneessä kuningaskunnassa (Gibraltar)**, missä säännös on saatettu kirjaimellisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä). Näillä toimenpiteillä varmistetaan, että lapsiuhrilla on oikeus todistaa siten, etteivät he joudu julkiseen oikeudenkäyntiin, ja että heidän kanssaan ovat tekemisissä ainoastaan tätä varten koulutetut henkilöt.

- Direktiivin 19 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on, mikäli se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista, tarjottava apua ja tukea lapsiuhrin perheelle, jos perhe oleskelee asianomaisen jäsenvaltion alueella. Seuraavat jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään: **AT, BE, BG, CY, EE, FI, HR, IE, LT, MT, NL, PT, SK** ja **UK**. Muiden jäsenvaltioiden osalta tiedot ovat epäselviä.

2.2.3. *Lapsiuhrin suojeleminen rikostutkinnassa ja rikosoikeudenkäynnissä (20 artikla)*

Direktiivin 20 artiklassa vahvistetaan jäsenvaltioiden vaatimukset, jotka liittyvät lapsiuhrin suojelemaan rikostutkinnassa ja rikosoikeudenkäynnissä.

- Valtaosa jäsenvaltioista (**BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK** ja **UK (Gibraltar)**) on toteuttanut

⁵ Arvioinnissa voidaan tarkastella lapsiuhrin tilannetta perheen, lapsen, koulun, päiväkodin, sukulaisten tai muiden viranomaisten antamien tietojen perusteella, lapsen kehitystä ja tarpeiden täyttymistä, vanhempien valmiuksia, lapsen ja perheen sosiaalista ympäristöä, lapsen näkemyksiä ja toiveita sekä lapsen ikää, terveystilannetta, henkistä kypsyyttä ja kulttuuri-identiteettiä.

⁶ Uhrin asemasta rikosoikeudenkäyntimenettelyissä 15 päivänä maaliskuuta 2001 tehty neuvoston puitepäätös 2001/220/YOS, joka on korvattu rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelemaa koskevista vähimmäisvaatimuksista 25 päivänä lokakuuta 2012 annetulla direktiivillä 2012/29/EU.

toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että toimivaltaiset viranomaiset nimeävät lapsiuhriille erityisedustajan rikostutkintaa ja rikosoikeudenkäyntiä varten 20 artiklan 1 kohdan mukaisesti. **Belgian, Itävallan ja Yhdistyneen kuningaskunnan (Pohjois-Irlanti, Skotlanti ja Englanti/Wales)** antamat tiedot ovat epäselviä.

- Jäsenvaltioiden on 20 artiklan 2 kohdan mukaan varmistettava, että lapsiuhri saa oikeudellista neuvontaa ja oikeudellisen edustajan. Oikeudellisen neuvonnan ja oikeudellisen edustajan on oltava vähävaraiselle uhrille maksuttomia. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **AT, CZ, DE, EE, IE, LT, PL, RO** ja **UK (Englanti/Wales, Skotlanti ja Pohjois-Irlanti)**.
- Direktiivin 20 artiklan 3 kohdassa kuvataan joukko vaatimuksia, jotka on otettava huomioon lapseen kohdistuneiden rikosten tutkinnassa ja etenkin kuulustelujen aikana. **EL, HR, LT, MT, PT, RO, SE** ja **UK (Englanti/Wales, Pohjois-Irlanti ja Gibraltar)** ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet 20 artiklan 3 kohdan saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöään. Muiden jäsenvaltioiden antamat tiedot ovat epäselviä.
- Useimmat jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että lapsiuhriin tai lapsitodistajan kuulustelut taltioidaan audiovisuaalisesti ja että niitä voidaan käyttää todistusaineistona rikosoikeudenkäynnissä 20 artiklan 4 kohdan mukaisesti. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **AT, FI, IE, MT** ja **PL**.
- Direktiivin 20 artiklan 5 kohdassa vaaditaan jäsenvaltioita toteuttamaan toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että rikosoikeudenkäynneissä voidaan määrätä asian käsittelystä suljetuin ovin tai ilman lapsen läsnäoloa. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet artiklan osaksi kansallista lainsäädäntöään, mutta joidenkin jäsenvaltioiden osalta (**BE, FI, PL** ja **UK (Skotlanti)**) osalta tiedot ovat epäselviä.
- Useimmat jäsenvaltiot ovat 20 artiklan 6 kohdan mukaisesti toteuttaneet toimenpiteitä lapsiuhrien yksityisyyden, henkilöllisyyden ja kuvan suojaamiseksi sekä kaiken sellaisen tiedon julkisen levittämisen estämiseksi, joka voisi mahdollistaa heidän tunnistamisensa. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **BE, DE, PL, PT** ja **SI**.

2.3. Ennaltaehkäisy (10 ja 21–25 artikla)

2.3.1. Tuomiosta aiheutuva oikeudenmenetys (10 artikla)

Direktiivin 10 artiklassa käsitellään lapsiin kohdistuvien rikosten ennaltaehkäisyä tuomiosta aiheutuvan oikeudenmenetyksen kautta.

- Direktiivin 10 artiklan 1 kohdassa vaaditaan jäsenvaltioita toteuttamaan toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista tuomittua luonnollista henkilöä voidaan estää tilapäisesti tai pysyvästi harjoittamasta ainakaan sellaista ammatillista toimintaa, jossa ollaan suoraan ja säännöllisesti tekemisissä lasten kanssa. Osa jäsenvaltioista (**BE, BG, EL, ES, LT, PT** ja **RO**) soveltaa tilapäistä oikeudenmenetystä, kun taas osassa (**LU** ja **SK**) oikeudenmenetys on pysyvä. Seuraavissa maissa oikeudenmenetys voi olla tilapäinen tai pysyvä: **DE, FR, HR, HU, IE, MT** ja **UK (Englanti/Wales, Pohjois-Irlanti ja Skotlanti)**. Toisaalta seuraavien maiden lainsäädännöstä ei käy ilmi, onko oikeudenmenetys tilapäinen vai pysyvä: **CY, EE, FI, LV** ja **NL**. **SE** on saattanut artiklan osaksi kansallista lainsäädäntöään oikeudenmenetystä koskevan säännöksen sijaan systemaattisilla taustaselvityksillä, joita tehdään työpaikoissa, joissa ollaan tekemisissä lasten kanssa.

Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **AT, CZ, IT, PL, SI** ja **UK (Gibraltar)**.

- Jäsenvaltioiden on 10 artiklan 2 kohdan mukaan toteutettava toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että työnantajilla on oikeus pyytää tiedot rikoksista annetuista tuomioista ja oikeudenmenetyksistä ottaessaan palvelukseen henkilöä ammatillisiin tehtäviin tai vapaaehtoistyöhön. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Tiedot voidaan hankkia esimerkiksi pyytämällä ote henkilön rikosrekisteristä (**BE, ES, FI, HR, HU, IE, IT, LU, MT, NL, PT, RO, SE, SK** ja **UK**), vankirekisteristä (**LT**), seuraamusrekisteristä (**LV**), mainerekisteristä (**DE**), poliisin rekisteristä (**CY**) tai rikosoikeudellisia seuraamuksia koskevasta rekisteristä (**EE**) tai pyytämällä kansallisella tasolla automaattisesti kootut tiedot seksuaali- tai väkivaltarikoksiin syyllistyneistä (**FR**).
- Direktiivin 10 artiklan 3 kohdan osalta useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet kansalliseen lainsäädäntöönsä vaatimuksen välittää tiedot rikoksista annetuista tuomioista ja oikeudenmenetyksistä rikosrekisteritietojen vaihtoa koskevassa neuvoston puitepäätöksessä 2009/315/YOS⁷ vahvistettujen menettelyjen mukaisesti. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että muutama jäsenvaltio ei ole varmistanut tietojen välittämistä tilanteessa, jossa toinen jäsenvaltio pyytää tietoa aikaisemmista tuomioista. Joissain maissa kyseisten tietojen toimittaminen ei ole lakisääteinen velvoite (**BE, CZ, IE, LV, MT** ja **SE**). Muissa maissa vaatimus ulottuu direktiivin velvoitetta pidemmälle. Direktiivin mukaan asianomaisen henkilön (jäsenvaltion A kansalainen) on annettava suostumus rikosrekisteritietojen luovuttamiselle maahan, jossa henkilö aikoo työskennellä tai tehdä vapaaehtoistyötä (jäsenvaltio B). Nämä maat kuitenkin edellyttävät, että asianomainen henkilö antaa lisäsuostumuksen tuomiota koskevien tietojen lähettämiseksi jäsenvaltiosta A jäsenvaltioon B (**FI, LU** ja **UK (Englanti/Wales, Pohjois-Irlanti ja Skotlanti)**).

2.3.2. Toimenpiteet hyväksikäyttömahdollisuuksien ja lapsiseksiturismin mainonnan torjumiseksi (21 artikla)

Direktiivin 21 artiklassa säädetään hyväksikäyttömahdollisuuksien ja lapsiseksiturismin mainonnan estävien/kieltävien toimenpiteiden toteuttamisesta.

- Direktiivin 21 artiklan a alakohdassa käsitellään sellaisen aineiston levittämisen kieltämistä/estämistä, jossa mainostetaan mahdollisuutta tehdä lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia. **AT, BE, CY, EE, EL, IT, LV, MT** ja **SK** säätävät rangaistuksen 21 artiklan a kohdassa tarkoitetusta mainonnasta, kun taas **DE, FI, FR, LV, PL, PT** ja **RO** ovat saattaneet kyseisen säännöksen kansalliseen lainsäädäntöönsä säätämällä julkisen yllytyksen rangaistavaksi.
- Direktiivin 21 artiklan b alakohdassa kielletään/estetään sellaisten matkojen järjestäminen muille, joiden päämääränä on rikosten tekeminen. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen eri tavoin osaksi kansallista lainsäädäntöään. Esimerkiksi **AT, BG** ja **FI** säätävät tällaisen menettelyn rangaistavaksi säännöksillä, joita sovelletaan avunantajiin ja käytännön toimenpiteisiin, kun taas **Liettuassa, Slovakiassa** ja **Tšekissä** tällaisesta menettelystä rangaistaan yksinomaan osallistujiin sovellettavan säännöksen kautta, vaikka pääasiallinen rikos ei toteutuisi. **CY, EL, IT** ja **MT** säätävät rangaistuksen sellaisten matkojen järjestämisestä kolmansille osapuolille, joiden päämääränä on lapsiin kohdistuvien rikosten tekeminen.

⁷ Ks. alaviite 1.

2.3.3. *Ehkäisevät interventio-ohjelmat tai -toimet (22 artikla)*

Direktiivin 22 artiklassa vaaditaan jäsenvaltioita varmistamaan, että henkilöt, jotka pelkäävät syyllistyvänsä rikoksiin, voivat osallistua tehokkaisiin interventio-ohjelmiin tai -toimiin, joilla pyritään arvioimaan ja ehkäisemään rikoksenteon riskiä. **AT, BG, DE, FI, NL, SK** ja **UK (Englanti/Wales, Pohjois-Irlanti ja Skotlanti)** ovat toteuttaneet toimenpiteitä säännöksen saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöään. Muiden jäsenvaltioiden antamat tiedot ovat epäselviä.

2.3.4. *Ennaltaehkäisy (23 artikla)*

Direktiivin 23 artiklassa vaaditaan jäsenvaltioita toteuttamaan tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston estämiseksi.

- Direktiivin 23 artiklan 1 kohta liittyy koulutustoimiin. **CY, EL, ES**, ja **LT** ovat saattaneet artiklan osaksi kansallista lainsäädäntöään erityisin säännöksin, kun taas **BG, CZ** ja **PT** käyttävät muita toimenpiteitä, kuten kansallisia toimintasuunnitelmia/-strategioita. **NL, PL, RO, SE** ja **UK (Englanti/Wales, Pohjois-Irlanti ja Skotlanti)** käyttävät yleisiä lainsäädäntötoimenpiteitä yhdistettyinä kampanjoihin ja hankkeisiin.
- Direktiivin 23 artiklan 2 kohta liittyy tiedotus- ja valistuskampanjoihin, joita voidaan toteuttaa yhteistyössä kansalaisjärjestöjen kanssa. Kaikki jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään esimerkiksi järjestämällä koulutusohjelmia (**AT, BE, CY, FR, LU, LV, MT, PT, SK** ja **UK (Englanti/Wales ja Pohjois-Irlanti)**).
- Direktiivin 23 artiklan 3 kohdassa käsitellään säännöllisen koulutuksen järjestämistä viranomaisille, jotka joutuvat todennäköisesti kosketuksiin lapsiuhrien kanssa. Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Tiedot ovat epäselviä seuraavien jäsenvaltioiden osalta: **EL, HU, IE, IT** ja **UK (Skotlanti)**.

2.3.5. *Vapaaehtoiset interventio-ohjelmat tai -toimet rikosoikeudenkäynnin aikana tai jälkeen (24 artikla)*

Direktiivin 24 artiklalla säännellään interventio-ohjelmien tai -toimien tarjontaa rikosoikeudenkäynnin aikana tai jälkeen.

- Direktiivin 24 artiklan 1 kohdassa vaaditaan jäsenvaltioita varmistamaan, että tarjolla on tehokkaita interventio-ohjelmia tai -toimia rikosten uusimisen riskin ehkäisemiseksi tai minimoimiseksi koko rikosoikeudellisen menettelyn ajan, vankilassa ja sen ulkopuolella. Useat jäsenvaltiot ovat toteuttaneet toimenpiteitä säännöksen saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä, mutta seuraavien maiden osalta tiedot ovat epäselviä: **AT, CY, CZ, DE, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LU, LV, PL, PT, RO, SE, SI, SK** ja **UK (Pohjois-Irlanti, Skotlanti ja Gibraltar)**.
- Direktiivin 24 artiklan 2 kohdassa edellytetään, että interventio-ohjelmien tai -toimien on vastattava seksuaalirikoksiin syyllistyneiden lasten kehitystarpeita. Jäsenvaltiot ovat saattaneet säännöksen eri tavoin osaksi kansallista lainsäädäntöään, esimerkiksi antamalla säädöksiä (**BG, HR** ja **RO**), antamalla säädöksiä ja toteuttamalla muita toimenpiteitä (**HU, LT** ja **MT**) tai toteuttamalla muita toimenpiteitä (**FI, NL** ja **UK (Englanti/Wales, Pohjois-Irlanti ja Skotlanti)**).
- Direktiivin 24 artiklan 3 kohdan mukaan on varmistettava, että henkilöt, joita vastaan on käynnistetty rikosoikeudenkäynti (a alakohta) tai jotka on tuomittu rikoksesta (b alakohta), voivat osallistua interventio-ohjelmiin tai -toimiin. **CY, EL, MT, NL**,

RO ja **UK** ovat saattaneet 24 artiklan 3 kohdan a alakohdan ja **BG, CY, DE, EL, ES, FI, HR, IT, LT, MT, NL, RO** ja **UK** puolestaan 24 artiklan 3 kohdan b alakohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään. Muista jäsenvaltioista saadut tiedot ovat epäselviä.

- Jäsenvaltioiden on 24 artiklan 4 kohdan mukaan varmistettava, että henkilöiden, jotka voivat osallistua interventio-ohjelmiin tai -toimiin, osoittama vaarallisuus ja riski uusia rikos arvioidaan, jotta voidaan löytää sopivat ohjelmat tai toimet. **AT, EL, HR, LT, MT, RO** ja **SE** ovat saattaneet säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Muiden jäsenvaltioiden antamat tiedot ovat epäselviä.
- Direktiivin 24 artiklan 5 kohdassa vaaditaan jäsenvaltioita varmistamaan, että henkilöt, jotka voivat osallistua interventio-ohjelmiin tai -toimiin, saavat kaikki tiedot syistä, joiden vuoksi tätä ehdotetaan (a alakohta), suostuvat osallistumaan ohjelmiin tai toimiin täysin tietoisina kaikista asiaan liittyvistä seikoista (b alakohta), voivat kieltäytyä osallistumasta ja, kun on kyse tuomituista henkilöistä, ovat tietoisia kieltäytymisen mahdollisista seurauksista (c alakohta). **AT, BG, CY, EE, FI, LT, MT** ja **UK (Gibraltar)** ovat saattaneet 24 artiklan 5 kohdan a ja b alakohdan ja **CY, EE, FI, FR, LT, MT** ja **UK (Gibraltar)** puolestaan 24 artiklan 5 kohdan c alakohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään. Muista jäsenvaltioista saadut tiedot ovat epäselviä.

2.3.6. Lapsipornografiaa sisältävien tai levittävien verkkosivustojen vastaiset toimet (25 artikla)

Tämän artiklan saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä on saatavilla erillinen kertomus⁸.

⁸ Ks. alaviite 3.

3. PÄÄTELMÄT JA TULEVAT TOIMET

Direktiivi luo kattavan lainsäädäntökehiksen, jonka ansiosta jäsenvaltiot ovat tehneet muutoksia rikoslainsäädäntöön, rikosoikeudellisiin menettelyihin ja alakohtaiseen lainsäädäntöön, virtaviivaistaneet menettelyjä, perustaneet tai parantaneet yhteistyöjärjestelmiä ja tehostaneet kansallisten toimijoiden toimien koordinoitua. Komissio on tietoinen jäsenvaltioiden merkittävistä pyrkimyksistä saattaa direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Direktiivin koko potentiaali voidaan kuitenkin saavuttaa vain, jos jäsenvaltiot panevat kaikki sen säännökset kaikilta osin täytäntöön.

Tähän mennessä tehdyn analyysin perusteella näyttää siltä, että osa jäsenvaltioiden suurimmista haasteista liittyy rikosten ennaltaehkäisyyn ja rikoksenteijöille tarkoitettuihin interventio-ohjelmiin (22–24 artikla), aineelliseen rikoslainsäädäntöön (3–5 artikla) sekä lapsiuhrien apu-, tuki- ja suojelutoimenpiteisiin (18–20 artikla).

Vähemmän haasteellisia näyttävät olevan säännökset, jotka liittyvät yllytykseen, avunantoon ja yritykseen (7 artikla), vapaaehtoisuuteen perustuvaan seksuaaliseen kanssakäymiseen (8 artikla), takavarikoimiseen ja menetetyksi tuomitsemiseen (11 artikla) sekä oikeushenkilöiden vastuuseen ja seuraamuksiin (12 ja 13 artikla).

Ottaen huomioon direktiivin kattavan luonteen komissio aikoo varmistaa, että direktiivin saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä saadaan päätökseen koko EU:ssa ja että sen säännökset pannaan oikealla tavalla täytäntöön. Näin ollen komissio ei tällä hetkellä suunnittele ehdottavansa direktiiviin muutoksia tai mitään täydentävää lainsäädäntöä. Sen sijaan komissio aikoo keskittää toimensa siihen, että direktiivin avulla aikaansaatu lisäarvo koituu täydessä mitassa lasten hyväksi, mikä varmistetaan saattamalla se kokonaisuudessaan osaksi kansallista lainsäädäntöä ja panemalla sen säännökset täytäntöön jäsenvaltioissa.

Komissio tarjoaa jäsenvaltioille jatkossakin tukea taatakseen kansallisen lainsäädännön osaksi saattamisen ja täytäntöönpanon tyydyttävän tason. Tätä varten se valvoo, että kansalliset toimenpiteet vastaavat direktiivin vastaavia säännöksiä. Komissio käyttää tarvittaessa perussopimusten mukaista täytäntöönpanon valvontaa koskevaa toimivaltaansa käynnistämällä rikkomusmenettelyjä. Lisäksi se tukee direktiivin täytäntöönpanoa helpottamalla hyvien käytäntöjen laadintaa ja vaihtoa tietyillä alueilla, joita ovat esimerkiksi rikosten ennaltaehkäisy ja rikoksenteijöille tarkoitettut interventio-ohjelmat.